

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
SAMARQAND DAVLAT
UNIVERSITETI KATTAQO‘RG‘ON
FILIALI**

“TASDIQLAYMAN”

SamDU Kattaqo‘rg‘on filiali direktori:

Sh.R.Urakov

2022 - yil “5” 09

**BOLALAR FOLKLORI
FANINING O‘QUV DASTURI**

Bilim sohasi:	100 000– Ta’lim
Ta’lim sohasi:	110 000– Ta’lim
Ta’lim yo‘nalishi:	60110500- Boshlang‘ich ta’lim

Fan/modul kodi	O'quv yili	Semestr	ECTS - Kreditlar
BF204	2024-2025	6	5
Fan/modul turi	Ta'lim tili	Haftadagi dars soatlari	
Tamkiv fan	O'zbek	4	
Fan nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Umumiy soat
1.			
Bolalar folklori	70	80	150
2.			
1. Fanning mazmuni Fanni o'qitishdan maqsad-bo'lajak o'qituvchilarga xalq og'zaki ijodi, bolalar folklori, uning janrlari, poetik xususiyatlari, o'zbek va jahon(rus) bolalar folklori tendensiyalari haqida umumiy ma'lumot berish, kitobxonlikka undash, savodxonligini oshirish, takomillashtirish yuzasidan amaliy malaka hosil qilishdir. Fanning vazifasi – bolalar folklorining genezisi, janriy tarkibi, tuzulishi, etnopedagogik xususiyatlari, mavsum-marosim qo'shiqlari, bolalar xalq o'yinlari, ma'naviy so'z o'yinlari, folklorning mumtoz adabiyot namunalari bilan bog'liqligi bo'yicha olingan bilimlarni real sharoitda qo'llay olish ko'nikmalarini shakllantirish Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari) Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi: (24) 1-mavzu. Bolalar folklori o'zbek bolalar adabiyotining sarhashmasi. Xalq og'zaki badiiy ijodi haqida umumiy ma'lumot. Bolalar folklori haqida tushuncha. Bolalar folklori fanining maqsad va vazifalari. Fanning asosiy manbalari, mazmuni va uning tarkibi. 2-mavzu. Bolalar folklori tabiati. Bolalar folklori tabiati va janriy tarkibi. O'zbek bolalar folklori namunalari to'plash, nashr etish va ilmiy-estetik qimmatini o'rganish. Xalq folklori ijodkorlari haqida ma'lumot. 3-mavzu. Alla janrining tarkibiy tuzilishi va mohiyati. Alla janrining xususiyatlari. Allaning tuzilishi va g'oyaviy jihatdan turlari. Vogeband alla va parokanda allalar haqida ma'lumot. Allalarning ijro xususiyatlari. Alla janrida poetik obrazlar ifodasi. 4-mavzu. Bolalar qo'shiqlari. Xalq qo'shiqlari va adabiy qo'shiqlar. Bolalar qo'shiqlari haqida ma'lumot. Mavsum va marosim qo'shiqlari. Bolalar qo'shiqlarining bola tarbiyasidagi ta'siri. Xalq qo'shiqlari va adabiy qo'shiqlar. Ularning ijro xususiyati. Qo'shiqlarning badiiy adabiyotdagi o'rni. 5-mavzu. O'zbek bolalar o'yinlari tizimi. Bolalar o'yinlarining tuzilishi. Chortama, sanama, cheklashmachoq va tarqalmachiq janrlari haqida ma'lumot. Bolalar o'yinlarining amaliy ahamiyati. Harakat bilan bog'liq o'yinlar va ularning turlari. Ma'naviy so'z o'yinlari.			

6-mavzu. Harakati o'yinlar tasnifi va ularning turlari. Harakati o'yinlar tasnifi. Sof harakati o'yinlar va ularning turlari. Harakati predmet boshqaradigan o'yinlar. Harakati so'z boshqaradigan o'yinlar. Harakati o'yinlarni o'ynash tartibi.

7-mavzu. Maqollarning tarbiyaviy ahamiyati. Maqol termini haqida tushuncha. Maqollarning tarbiyaviy ahamiyati. Maqol janrining tarkibiy tuzilishi. Maqollarning mavzulari. Boshlang'ich ta'limda maqol janrining o'qitilishi.

8-mavzu. Topishmoqlarning etnopedagogik xususiyatlari. Topishmoqlar va ular haqida ma'lumot. Topishmoqlarning tarixiylligi. Topishmoqlarning etnopedagogik xususiyatlari. Topishmoqlarning tuzilishi. She'riy va nasriy topishmoqlar.

9-mavzu. Tez aytilishlarning janriy tasnifi. Masal – majoziy xarakterdagi kichik adabiy janr. Tez aytilishlar va ular haqida ma'lumot. Tez aytilishlarning janriy tasnifi. Tez aytilishlarda alliteratsiya hodisasi. Tez aytilish janri orqali bola nutqini rivojlantirish. Boshlang'ich ta'limda tez aytilish janrining o'qitilishi. Masal janri haqida ma'lumot. Masal janri kompozitsiyasi. Masallarda obrazlilik. Masallarning tarbiyaviy ahamiyati. Boshlang'ich ta'limda masal janrining o'qitilishi.

10-mavzu. Xalq ertaklari tasnifi. Adabiy ertaklarning shakllanishi va taraqqiyot xususiyatlari. Xalq ertaklari iste'losi. Ertak janri va uning turlari. Adabiy ertaklarning shakllanish tarixi. Adabiy ertaklarning interpretatsiya xodisasi. She'riy ertaklar stilizatsiyasi va ularning xalq ertaklaridan farqli tomonlari.

11-mavzu. Doston janri va uning ijro xususiyatlari. Lof janri. Rivoyat. Mif, afsona va asotir janrlari badiiyati. Dostonning janriy belgilari. Dostonlarning variantdoshligi. Doston ijrochligi. Baxshilar. Fozil Yo'ldosh o'g'li repertuaridagi doston ijrochligi. Lof janri tabiati va ijro xususiyatlari. Lof janrining qo'llanish o'rni. Rivoyat janri haqida ma'lumot. Rivoyatlar va uning xalq xayotidagi o'rni. Mif, afsona va asotir janrlaridagi obrazlar.

12-mavzu. Bolalar folklorining mumtoz adabiyot namunalari bilan bog'liqligi. Bolalar folklorining mumtoz adabiyot namunalari bilan bog'liqligi haqida ma'lumot. Chiston. Muammo janri. Hikoyat. Masalnavislik. Mumtoz adabiyot namunalari.

Amaliy mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar(46):

1. Bolalar folklori o'zbek bolalar adabiyotining sarhashmasi.
2. Bolalar folklori tabiati
3. Alla janrining tarkibiy tuzilishi va mohiyati
4. O'zbek xalq lirikasi
5. Bolalar qo'shiqlari. Xalq qo'shiqlari va adabiy qo'shiqlar
6. O'zbek bolalar o'yinlar tizimi

	24. Topishmoqlarning etnopedagogik xususiyatlari 25. Tez aytishlarning janriy tasnifi 26. Masal – majoziy xarakterdagi kichik adabiy janr 27. Xalq ertaklari tasnifi 28. Adabiy ertaklarning shakllanishi va tarqiyot xususiyatlari 29. Adabiy ertaklarda interpretatsiya hodisasi 30. “Mening o‘qigan eng sevimli adabiy ertagim” 31. She’riy ertaklar stilizatsiyasi va ularning xalq ertaklaridan farqli tomonlari 32. Doston janri va uning ijro xususiyatlari. Lof janri 33. Baxshilar. Fozil Yo‘ldosh o‘g‘li repertuaridagi doston ijrochiligi 34. Rivoyat. Mif, afsona va asotir janrlari badiiyati 35. Bolalar folklorining mumtoz adabiyot namunalari bilan bog‘liqligi
3.	V. Fan o‘qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar) Fanni o‘zlashtirish natijasida talaba: ➤ Bolalar folklori o‘zbek bolalar adabiyotining tarkibiy qismligini; ➤ Bolalar folklori tabiati; ➤ Alla janrining tarkibiy tuzilishi va mohiyati; ➤ Bolalar qo‘shiqlarining ijrosini; ➤ O‘zbek bolalar o‘yinlari tizimi ketma-ketligini; ➤ Maqollarning tarbiyaviy ahamiyati; ➤ Xalq ertaklari tasnifi; ➤ Adabiy ertaklarning shakllanishi va taraqqiyot xususiyatlarini; ➤ Doston janri va uning ijro xususiyatlarini; ➤ Lof janri; ➤ Rivoyat, mif, afsona va asotir janrlari badiiyati; ➤ Bolalar folklorining mumtoz adabiyot namunalari bilan bog‘liqligi; ➤ O‘zbek va jahon bolalar adabiyoti durdonalari haqida hikoya qilish malakalariga ega bo‘lishi kerak.
4.	VI. Ta’lim texnologiyalari va metodlari: • Ma’ruzalar; • interfaol keys-stadilar; • tarqatma materiallar; • ko‘rgazmali qurollar; • Kompyuter, media • Internet yangiliklari; • muammoli ta’lim; • qiyosiy tahlil.

5.	VII. Kreditni olish uchun talablar: Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'liq o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat ishini topshirish.
6.	Asosiy adabiyotlar: 1. Safarov O. O'zbek xalq og'zaki ijodi. Darslik.- Toshkent, 2010 2. Jumaboyev M. O'zbek bolalar adabiyoti.-T.: "VORIS-NASHRIYOT", 2017, 373 bet. 3. T.Mirzayev, Sh.Turdimov, M.Jo'rayev va boshq. O'zbek folklori.- Toshkent, 2021 4. Safarov O., Barakayev R., Jamilova B. Bolalar adabiyoti. Buxoro, 2018 Qo'shimcha adabiyotlar: 1. O.Madayev, T. Sobitova, Xalq og'zaki poetic ijodi(darslik), Toshkent, ILMIY-TADQIQOT, 2010 2. Nusratova H., Pardayev B. Bolalar adabiyoti. – Toshkent.: "Zuhra Baraka", 2021. – 295 b. 3. Jumaboyev M. Bolalar adabiyoti. Toshkent, O'qituvchi, 2011 Axborot manbalari (saytlar): 1. www. literature.uz 2. www. genhis.philol.ru. 3. http://en.wikipedia.org/wiki/Structuralism 4. http://www.brocku.ca/english/courses/4F70/struct.html
7.	Fan dasturi Samarqand davlat universitetining Kattaqo'rg'on filiali kengashining 2023-yil 31 - avgust ko- son bayonnomasi bilan ma'qullangan.
8.	Fan/modul uchun mas'ullar: M.Fayzullayeva—SamDUKF, "Maktabgacha va boshlang'ich ta'lim, sport" kafedrasi o'qituvchisi.
9.	Taqrizchilar: M.Hazratqulov- SamDU O'zb-Fin PI, "Boshlang'ich ta'lim metodikasi" kafedrasi katta o'qituvchisi (PhD) Sh.Mahmadiyev- SamDU, "O'zbek tilshunosligi" kafedrasi mudiri, f.f.n dots